

A szerkesztő utószava

„Ezt az emlékkönyvet Tarnai Andor 70. születésnapjára, 1995. augusztus 23-ra szeretnénk volna elkészíteni. Az ünnepelt azonban nem érthette meg a kerek évfordulót: a 69. születésnapja utáni második napon, 1994. augusztus 25-én itthagyt bennünket. A közös szellemi kalandnak szánt kötetből így lett fájdalmas emlékezés.

Amikor 1943 tavaszán az egri ciszterci gimnáziumban Tarnai Andor érettségi vizsgát tett magyar nyelv és irodalomból, két téma kidolgozása közül választhatott. A *Válságos idők ezeréves történelmünkben* helyett, az első címet választva, *Nagy magyar tanítómesterek lábánál* címmel készítette el és adta be dolgozatát. A Vitkovics Önképzőkör ifjúsági elnöke, az egri Tündérparton tett séták elmélkedéseit összefoglaló fiatalember az önmagukkal való vívódás közben, „a fejlődés minden átmeneti félszégével” kibomló nagy egyéniségek és a „programkürtölő” napi élet viszonyát elemezte. Az „egyéniesség igazi ajándéká”-val ható tanítómesterek jelentősége „egyén és közösség szempontjából éppen az, hogy mértéket adnak a napi politika zúgása között, van hová mérni magunkat és kötni életünket”. A tökéletesen birtokolt retorikus-metaforikus nyelv érzelmi többletét írásába talán életében ekkor utoljára beférkőzni engedő fiatalember feláll tanítómesterei lábaitól, s elindul útjain ismeretlen távlatok felé, ahol „gyémántporral hímesek a messzi mezők”; útitársai „a könnyed szellem, a gyönyörű egészség, a simogató föld és szerető Isten”.

Nagyon messzire jutott el Tarnai Andor azokon az utakon, hihetetlen messziségekben járt, azelőtt járhatatlannak gondolt, néptelen helyeken is. Csodálatos, hányszor és hányféleképpen találkoztak, ágaztak el és kereszteződtek az utak, s közben hogyan vált egyre ismerősebbé az egész környék, otthonosakká, kiismerhetőkké korábban beláthatatlan vidékek.

S észrevétlenül ő maga is új tanítómesterré lett közben, akihez életünket köthettük, aki mértéket adott, örök értékek bizonyosságát a napi illékonyságok közben. Odatelepedtünk lábaihoz, akár a 15. századi fametszeten a kölni domonkosok, akik neki jó ismerősei voltak, felfedték előtte titkukat. Hallgattuk tanítómestereinket, s pontatlan térképeinken követni próbáltuk mi is bejárt útjait.

Két éve már, hogy a lovasi temetődomb simogató földjében nyugszik a mi mesterünk. Most mi járunk fel-alá itt az utakon, mi látunk nagy ritkán felcsillanni

fénylő messzi mezőket, s mi vagyunk indulóban lassan, hogy kövessük őt az elmondható dolgokon is tovább.

De mert naponta „újabb rajok telepsznek a tanítómesterekhez”, meg kell még mutatnunk nekik, amit tanultunk, s azt is, hogy kitől. Fel kell fednünk, milyen utakról van tudomásunk, hogyan lehet járni és hová lehet eljutni azokon.

Ezért kellett ezt a könyvet mégis elkészítenünk.

A kötetünk címlapján látható *magister cum discipulis*-ábrázolás egy Henricus Quentell-féle 1496. évi kölni nyomtatványból (*Expositio hymnorum*) származó fametszet. Ugyanabból a városból és ugyanabból az évből való tehát, mint Michael de Hungaria beszédgyűjteményének az az edíciója, amelyet Tarnai Andor részletesen bemutatott. A kompozíció ugyan már egy korábbi nürnbergi nyomtatványból, Petrus Wagner 1491 körülre datált Beda-kiadásából ismert, a kölni ősnymtatványhoz azonban az ábrázolást, a lehető legnagyobb hűséggel utánozva az eredetét, újrametszették.

A 6. lapon Tarnai Andor az ELTE BTK magyar szakos posztgraduális képzésének megindítása alkalmából készült önéletrajzának hasonmása olvasható.

Tarnai Andor 7. lapon látható portréját Gink Károly készítette 1988-ban Lovason. Az utószó minden idézete a hivatkozott érettségi dolgozatból származik.

Kecskeméti Gábor